

12.10.2026

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 HÄMEENLINA

SYSMÄN KUNNAN LAUSUMA VALTIOVARAINMINISTERIÖN
LAUSUNNON JOHDOSTA Dnro 2095/03.04.04.01/2026

Valtiovarainministeriön lausunto perustuu olennaisilta osin lähtökohtaan, jonka mukaan asiassa on kyse valtionosuuslaskelman soveltamisesta sekä siitä, voidaan Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen kirjattu alijäämä ottaa huomioon valtionosuusasetuksen mukaisessa siirtolaskelmassa. Sysmän kunta toteaa, ettei ministeriön esittämä rajausta poista tarvetta arvioida, onko valtionosuuden vähentämisen perusteena käytetty kustannuserä sellainen, joka lain mukaan voidaan ottaa huomioon kunnan valtionosuuslaskelmassa. Kysymys ei siten ole pelkästään valtionosuuslaskelman teknisestä soveltamisesta, vaan myös siitä, täyttääkö valtionosuuden alentamisen perusteena käytetty kustannuserä sille asetetut oikeudelliset edellytykset.

Kunnan valituksessa ei ole kyse ainoastaan hyvinvointialueen menettelyn arvioinnista tai kirjanpidollisesta erimielisyydestä. Kysymys on myös siitä, onko ministeriön valtionosuuspäätös riittävästi selvitetty, asianmukaisesti perusteltu ja lainmukainen tilanteessa, jossa päätöksen taloudellinen vaikutus perustuu kustannuserään, jonka oikeudellinen peruste, erääntyminen, kohdentuminen ja kunnan vastuu ovat nimenomaisesti kiistanalaisia.

1. Ministeriö ei vastaa kunnan keskeiseen väitteeseen oikeudellisen velvoitteen puuttumisesta

Kunnan valituksen ydin on siinä, ettei palkkaharmonisaatiovarauksen perusteena ole ollut sellaista ennen liikkeenluovutusta syntyntä ja erääntyntä oikeudellista velvoitetta, joka olisi voitu kirjata Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vastuuksi ja edelleen jäsenkuntien valtionosuutta vähentäväksi kustannukseksi. Ministeriö ei lausunnossaan osoita, mihin lakiin, sopimukseen, tuomioistuimen ratkaisuun tai muuhun oikeudellisesti sitovaan perusteeseen väitetty maksuvelvoite olisi perustunut 31.12.2022 mennessä.

Ministeriö toteaa lausunnossaan, ettei siirtolaskelman yhteydessä ratkaista palkkaharmonisaation toteuttamista, osapuolten maksuvastuuta tai yksittäisten tilinpäätöskirjausten laillisuutta. Tämä rajausta ei kuitenkaan vastaa kunnan keskeiseen väitteeseen. Jos ministeriö käyttää kyseistä erää kunnan valtionosuutta vähentävänä tekijänä, sen tulee hallintolain 31 §:n mukaisen selvittämisvelvollisuuden ja perustuslain 2 §:n 3 momentissa ilmaistun hallinnon lainalaisuusperiaatteen näkökulmasta voida osoittaa, miksi erä kuuluu valtionosuuslaskennassa otettaviin kustannuksiin.

12.10.2026

Ministeriön lausunnosta ei ilmene, millä oikeudellisella perusteella kiistettyyn, yksilöimättömään ja ennen liikkeenluovutusta erääntymättömäksi katsottavaan palkkaharmonisaatiokustannukseen perustuva varaus voitaisiin ottaa huomioon kunnan valtionosuutta vähentävänä eränä. Lausunnosta puuttuu siten selvitys siitä, miksi kyseinen erä täyttäisi valtionosuuslaskennassa huomioon otettavalta kustannukselta edellytettävät oikeudelliset vaatimukset.

2. Ministeriö nojaa ei-lainvoimaiseen hallinto-oikeuden ratkaisuun tavalla, joka ei voi korvata itsenäistä oikeudellista arviointia

Ministeriö perustaa lausuntonsa huomattavassa määrin Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 15.5.2026 antamaan ratkaisuun vuosien 2024 ja 2025 valtionosuuksia koskevissa asioissa. Kyseinen ratkaisu ei kuitenkaan ole lainvoimainen, koska Sysmän kunta on hakenut asiassa valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tämän vuoksi ratkaisulla ei ole oikeusvoimavaikutusta nyt käsiteltävässä vuoden 2026 valtionosuutta koskevassa asiassa.

Ministeriö voi vedota aiempaan ratkaisuun oman kantansa tueksi. Ratkaisu ei kuitenkaan ole lainvoimainen eikä se poista hallinto-oikeuden velvollisuutta arvioida vuoden 2026 päätöksen lainmukaisuutta itsenäisesti. Ratkaisu ei myöskään anna perustetta sivuuttaa kunnan tässä asiassa esittämiä oikeudellisia perusteita.

Ministeriön lausunnon puutteena on, että se käyttää aiempaa hallinto-oikeuden ratkaisua ikään kuin ratkaisu kattaisi myös nyt käsillä olevan vuoden 2026 asian. Kyseessä on kuitenkin erillinen muutoksenhakuasia, jossa hallinto-oikeuden tulee ottaa kantaa kunnan esittämiin oikeudellisiin perusteisiin.

3. Ministeriö sekoittaa kirjanpidollisen arvion ja oikeudellisen velvoitteen

Ministeriön lausunnossa keskeinen oletus on, että kuntayhtymän tilinpäätökseen kirjattu pakollinen varaus voidaan ottaa siirtolaskelman perusteeksi, koska sitä ei ole pidetty selvästi virheellisenä. Kunnan näkökulmasta tämä ei kuitenkaan vastaa esitettyyn oikeudelliseen väitteeseen. Pakollinen varaus on kirjanpidollinen arvio mahdollisesta tai todennäköisestä menosta. Se ei itsessään ratkaise sitä, onko menon perusteena oleva oikeudellinen velvoite olemassa, kenelle vastuu kuuluu tai onko velvoite erääntynyt ennen liikkeenluovutusta.

Ministeriö ei lausunnossaan osoita, millä perusteella kirjanpidollinen varaus voisi saada ratkaisevan merkityksen julkisoikeudellisessa valtionosuuslaskennassa tilanteessa, jossa varauksen taustalla olevan velvoitteen olemassaolo ja kohdentuminen ovat kiistettyjä. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Tämän vuoksi kunnan valtionosuuden alentamisen perusteena olevan erän oikeudellinen peruste tulee olla riittävästi selvitetty ja päätöksessä asianmukaisesti perusteltu.

12.10.2026

Kunnan väite ei siten kohdistu ainoastaan siihen, oliko kuntayhtymän tilinpäätöskirjaus kirjanpidollisesti mahdollinen. Olennaista on, voidaanko oikeudellisesti kiistetty kirjanpidollinen arvio sellaisenaan hyväksyä kunnan valtionosuutta vähentävän päätöksen perusteeksi. Ministeriön lausunto ei anna tähän kysymykseen riittävää oikeudellista vastausta.

4. Väite maksuvelvoitteen syntymisestä työn tekemisen perusteella on perustelematon ja oikeudellisesti kiistanalainen

Ministeriö toteaa lausunnossaan, että palkkaharmonisaatiota koskeva maksuvelvoite olisi syntynyt sitä mukaa kuin työtä on tehty, vaikka määrä olisi tarkentunut myöhemmin. Tämä on lausunnon aineellisesti keskeisin väite, mutta ministeriö ei perustele sitä riittävästi. Työn tekeminen synnyttää oikeuden sovittuun palkkaan ja työsuhteen ehtojen mukaiseen korvaukseen, mutta siitä ei automaattisesti seuraa, että myöhemmin arvioitu palkkaharmonisaatioon tai tasapuolisen kohtelun vaatimukseen perustuva lisäkorvaus olisi ollut oikeudellisesti yksilöitynyt ja erääntynyt ennen 1.1.2023.

Ministeriö ei yksilöi, milloin väitetty maksuvelvoite on syntynyt, minkä määräisenä se on syntynyt, mihin nimenomaiseen oikeussuhteeseen se perustuu eikä kenen hyväksi ja ketä vastaan se olisi ollut täytöntöön pantavissa ennen liikkeenluovutusta. Ilman tällaista yksilöintiä väite maksuvelvoitteen syntymisestä työn tekemisen myötä jää yleiselle tasolle. Tämä on merkityksellistä erityisesti siksi, että liikkeenluovutusta koskevassa sääntelyssä ennen luovutusta erääntyneillä saatavilla ja luovutuksen jälkeen syntyvillä tai erääntyvillä velvoitteilla on erilainen oikeudellinen asema.

Erityisesti liikkeenluovutuksen näkökulmasta ratkaisevaa ei ole pelkästään se, mil-
tä ajalta väitetty korvaus lasketaan, vaan se, oliko kyseinen saatava ennen luovu-
tusta oikeudellisesti yksilöity ja erääntynyt. Ministeriö ei vastaa tähän erääntymistä
koskevaan ydinkysymykseen.

5. Ministeriö sivuuttaa hallintolain mukaisen selvittämisvelvollisuuden

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Kunnan valituksessa on nimenomaisesti vedottu siihen, että ministeriön päätös perustuu kustannuserään, jonka oikeudellista perustetta, kohdentumista ja erääntymistä ei ole asianmukaisesti selvitetty. Ministeriön lausunnosta ei kuitenkaan ilmene, että se olisi selvittänyt näitä seikkoja ennen päätöksentekoa.

Ministeriö toteaa ainoastaan, ettei näitä kysymyksiä ratkaista valtionosuusasiassa. Tämä ei kuitenkaan poista velvollisuutta arvioida niitä siltä osin kuin ne muodostavat valtionosuutta alentavan kustannuserän oikeudellisen perustan. Muutoin päätöksen keskeinen tosiasia-perusta jää selvittämättä.

12.10.2026

Jos ministeriö käyttää valtionosuutta alentavana perusteena tiettyä kustannuserää, sen tulee päätöksessään ja lausunnossaan kyetä osoittamaan, miksi erä kuuluu lain mukaan huomioon otettavaan kustannusperustaan. Pelkkä viittaus tilinpäätökseen tai ei-lainvoimaiseen hallinto-oikeuden ratkaisuun ei yksin riitä poistamaan hallintolain 31 §:ssä säädettyä selvittämisvelvollisuutta eikä hallintolain 45 §:ssä säädettyä päätöksen perusteluvelvollisuutta.

6. Ministeriö ei vastaa perustuslain 107 §:ään perustuvaan normihierarkiaa koskevaan väitteeseen

Ministeriö näyttää lähtevän siitä, että asetuksessa säädetty laskentatapa mahdollistaa kuntayhtymän alijäämän huomioon ottamisen, eikä asiassa sen vuoksi ole tarpeen arvioida erän aineellista oikeudellista perustetta. Tämä ei kuitenkaan vastaa perustuslain 107 §:ään perustuvaan väitteeseen, jonka mukaan tuomioistuinten tai muun viranomaisen ei tule soveltaa asetuksen tai muun lakia alemmanasteisen säädöksen säännöstä, jos se on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa.

Ministeriön lausunto jää tältä osin muodolliseksi. Se toteaa soveltaneensa voimassa olevia laskentasäännöksiä, mutta ei arvioi, johtaako säännösten soveltaminen tässä tapauksessa siihen, että kunnan vastuulle luetaan erä, jonka oikeudellista perustetta ja erääntymistä ei ole osoitettu. Kunnan näkemyksen mukaan tällainen soveltamistapa edellyttää nimenomaista arviointia suhteessa lain tasoiseen sääntelyyn ja perustuslain 107 §:ään.

7. Eläkemenoperusteisia kustannuksia koskeva vastaus jää puutteelliseksi

Eläkemenoperusteisten kustannusten osalta ministeriön lausunto rajoittuu toteamaan, ettei valtionosuusasetuksessa ole säädetty tällaisten erien oikaisemisesta ja että ne on tämän vuoksi otettu huomioon Valtiokonttorille raportoitujen tilinpäätöstietojen mukaisesti. Tämä ei kuitenkaan vastaa kunnan väitteeseen siitä, että kyseisiä kustannuksia ei ole tosiasiallisesti siirretty hyvinvointialueen vastuulle, vaan kunta vastaa niistä edelleen.

Ministeriön tulkinta merkitsee, että kustannus voidaan ottaa huomioon siirtyvänä kustannuksena, vaikka kunta katsoo, ettei kustannuksen taloudellinen vastuu ole tältä osin siirtynyt pois kunnalta. Tällöin seurauksena voi olla kaksinkertainen rasitus: kunnan valtionosuutta vähennetään ikään kuin kustannus olisi siirtynyt, mutta kunta vastaa samasta kustannuksesta edelleen. Ministeriö ei lausunnossaan arvioi tätä väitettä eikä selitä, miten tällainen lopputulos olisi sovitettavissa valtionosuusjärjestelmän tarkoitukseen tai lainmukaisuuden vaatimukseen.

Se, ettei asetuksessa ole nimenomaista oikaisusäännöstä, ei yksin ratkaise kysymystä, jos asetuksen mukainen laskentatapa johtaa kustannusten kohdentamiseen tavalla, joka ei vastaa tosiasiallista ja oikeudellista vastuun siirtymistä. Tältä osin ministeriön lausunto jää puutteelliseksi suhteessa kunnan esittämään väitteeseen.

12.10.2026

8. Yhteenveto ministeriön lausunnon keskeisistä puutteista

Valtiovarainministeriön lausunto ei kunnan näkemyksen mukaan anna riittävää oikeudellista vastausta Sysmän kunnan valituksen keskeisiin perusteisiin. Lausunnon puutteet voidaan tiivistää seuraavasti:

- Ministeriö ei osoita, mihin oikeudellisesti sitovaan perusteeseen palkkaharmonisaatiovarauksen taustalla oleva maksuvelvoite on perustunut ennen 1.1.2023.
- Ministeriö ei vastaa siihen, miten erääntymätön ja kiistetty saatava voisi muodostaa kunnan valtionosuutta vähentävän kustannuksen.
- Ministeriö nojaa ei-lainvoimaiseen hallinto-oikeuden ratkaisuun tavalla, joka ei voi korvata vuoden 2026 päätöksen itsenäistä lainmukaisuuden arviointia.
- Ministeriö sekoittaa kirjanpidollisen varauksen ja oikeudellisen velvoitteen, eikä perustele, miksi varaus voisi saada itsenäisen julkisoikeudellisen vaikutuksen.
- Ministeriö ei osoita täyttäneensä hallintolain 31 §:n mukaista selvittämisvelvollisuutta suhteessa päätöksen keskeiseen tosiseikkaperustaan.
- Ministeriö ei analysoi perustuslain 107 §:ään perustuvaa väitettä asetuksen soveltamisrajoituksesta
- Ministeriö ei anna riittävää vastausta eläkemenoperusteisten kustannusten tosiasiallista ja oikeudellista vastuunjakoa koskeviin väitteisiin.

9. Johtopäätös

Valtiovarainministeriön lausunto ei poista valituksen keskeistä oikeudellista ongelmaa. Lausunnossa korostetaan, ettei tässä asiassa ratkaista palkkaharmonisaatiovarauksen taustalla olevan velvoitteen oikeudellista olemassaoloa, osapuolten maksuvastuuta eikä yksittäisen tilinpäätöskirjauksen aineellista oikeellisuutta. Samanaikaisesti juuri kyseistä varausta on kuitenkin käytetty kunnan valtionosuutta alentavan päätöksen perusteena.

Kunnan näkemyksen mukaan ministeriö ei ole lausunnossaan osoittanut, millä oikeudellisella perusteella palkkaharmonisaatiovarauksen taustalla oleva maksuvelvoite olisi ollut olemassa ennen 1.1.2023, millä perusteella kyseinen erä voidaan lukea kunnan valtionosuutta vähentäviin kustannuksiin tai miten hallintolain mukainen selvittämis- ja perusteluvelvollisuus on täytynyt asiassa.

Ministeriö ei myöskään ole vastannut kunnan esittämiin väitteisiin, jotka koskevat perustuslain 107 §:n merkitystä, maksuvelvoitteen erääntymistä liikkeenluovutuksen näkökulmasta tai eläkemenoperusteisten kustannusten tosiasiallista vastuunjakoa.

Edellä esitetyillä perusteilla Sysmän kunta katsoo, ettei valtiovarainministeriön lausunto anna aihetta poiketa valituksessa esitetyistä vaatimuksista. Kunta uudistaa valituksessaan esittämänsä vaatimukset ja niiden perusteet sekä vaatii, että valtiovarainministeriön päätös kumotaan ja asia palautetaan ministeriölle uudelleen käsiteltäväksi.